

**ПОЛТАВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ІМ. М. В. ОСТРОГРАДСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ПАНО ім. М. В. Остроградського
від 09.04.2026 № 149-ОД

Директор *В. Зелюк* Віталій ЗЕЛЮК

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації асистентів учителів закладів загальної
середньої освіти, діяльність яких спрямована на забезпечення реалізації
Державного стандарту базової середньої освіти**

Полтава – 2026

Розробник(и): Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського (Калініченко Ірина Олександрівна, завідувачка кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти, канд. пед. наук, доцент; Токаренко Надія Миколаївна, старший викладач кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти)

Напрямок підвищення кваліфікації: професійна діяльність асистента вчителя в умовах реалізації державного стандарту базової середньої освіти (ГХЗВ).

Розроблено на основі типової програми:

Типова програма підвищення кваліфікації асистентів учителів закладів загальної середньої освіти, діяльність яких спрямована на забезпечення реалізації Державного стандарту базової середньої освіти (наказ МОН від 4.11.25 № 1451 URL:

<https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/mon-1451-04.11.2025.pdf>).

Термін дії програми: з 09.04.2026 року до 31.12.2030 року.

Рецензенти:

Шевчук Вікторія Валентинівна, доцент кафедри психології та педагогіки Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», кандидат психологічних наук, доцент

Зайцев Сергій Володимирович, директор Комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр Полтавської міської ради»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

В умовах розбудови системи освіти, що ґрунтується на концептуальних положеннях Нової української школи, упровадженні державних стандартів освіти пріоритетності набувають питання забезпечення рівних можливостей для отримання якісної освіти всіма здобувачами й здобувачками базової середньої освіти. У зв'язку із цим увиразнюється потреба створення в закладі загальної середньої освіти безпечного, безбар'єрного, інклюзивного середовища для організації інклюзивного навчання. Реалізація визначених положень можлива за умови розроблення єдиної системи, яка спрямована на задоволення освітніх потреб учнів/-ць з особливими освітніми потребами (далі — ООП) та наявності висококваліфікованих фахівців, здатних організовувати освітній процес на засадах суб'єктності, здійснювати супровід та надавати підтримку цій категорії здобувачів освіти в партнерстві з усіма учасниками освітнього процесу.

Актуальність пропонованої типової програми підвищення кваліфікації (далі — Типова програма) зумовлена потребою в удосконаленні професійних компетентностей асистентів учителів, формуванні їхньої здатності та готовності ефективно надавати підтримку педагогам під час організації освітнього процесу в інклюзивних класах відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти.

Типова програма розроблена з урахуванням державної політики у сфері базової середньої освіти, вимог чинного законодавства та нормативних документів щодо інклюзивного навчання (закони України «Про охорону дитинства», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державний стандарт базової середньої освіти, Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, інструктивно-методичні листи Міністерства освіти і науки України) з метою забезпечення рівних умов для здобуття повної загальної середньої освіти всіма учнями, у тому числі з особливими освітніми потребами.

Цільова група: асистенти вчителів, які працюють на рівні базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми.

До викладання за Типовою програмою залучаються викладачі, які пройшли попередню підготовку з питань інклюзивного навчання.

Мінімальна кількість слухачів у групі - 20

Місце виконання програми: онлайн.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: підвищити професійну компетентність асистентів учителів у впровадженні Державного стандарту базової середньої освіти шляхом оволодіння сучасними підходами, практичними інструментами для організації безпечного, безбар'єрного, інклюзивного освітнього середовища, орієнтованого на задоволення освітніх потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Ознайомити слухачів із метою, завданнями, принципами інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти.
- Поглибити й розширити знання слухачів щодо сучасних підходів до організації інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти.
- Сформувати розуміння важливості участі асистента вчителя в реалізації Державного стандарту базової середньої освіти.
- Ознайомити слухачів з дидактичними можливостями інструментів та ресурсів, що можуть бути помічними для асистента вчителя.
- Сприяти формуванню готовності взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства.
- Сприяти формуванню та розвитку в слухачів практичних навичок, необхідних для створення інклюзивного, безбар'єрного середовища, організації ефективної взаємодії команди психолого-педагогічного супроводу, наданні підтримки та супроводу дитині з ООП у реалізації нею індивідуальної освітньої траєкторії.
- Сформувати готовність слухачів до надання підтримки та здійснення супроводу здобувачів/-ок в умовах дистанційного навчання.
- Сформувати готовність асистента вчителя до участі у вимірюванні поступу дитини з ООП у навчанні.
- Мотивувати слухачів до вдосконалення компетентностей, що є важливими для реалізації державного стандарту на рівні базової середньої освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: предметно-методичної компетентності (А2), психологічної компетентності (Б1), емоційно-етичної компетентності (Б2), компетентності педагогічного партнерства (Б3), інклюзивної компетентності (В1), організаційної компетентності (Г2), здатності до навчання впродовж життя (Д1). Перелік зазначених компетентностей узгоджується з компетентностями, визначеними в професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225), оскільки професійного стандарту для асистентів учителів наразі не розроблено.

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

Після завершення Програми слухач/слухачка поглиблюють знання, удосконалюють уміння, навички щодо:

- розуміння мети, завдань, принципів, особливостей організації інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти;
- участі асистента вчителя в розробленні індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів і здобувачок базової середньої освіти з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей;
- надання підтримки та супроводу учнівству з ООП в умовах дистанційного навчання;
- розуміння ефективності інструментів та ресурсів, що можуть бути помічними для асистента вчителя в організації інклюзивного навчання;
- налагодження ефективної взаємодії з командою психолого-педагогічного супроводу задля надання підтримки та здійснення супроводу в реалізації здобувачами/-ками індивідуальної освітньої траєкторії;
- застосування практик спільного викладання;
- визначення рівня сформованості власних компетентностей щодо впровадження державного стандарту на рівні базової середньої освіти.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Формувальне оцінювання (надання відгуків та коментарів) під час навчання, підсумкове тестування. Для отримання документа про підвищення кваліфікації необхідно набрати не менше 75% від загальної кількості балів у підсумковому тесті.

Документ про підвищення кваліфікації: Сертифікат про підвищення кваліфікації.

Вартість: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено проведення інтерактивних лекційних занять, що поєднують теоретичний матеріал із обговоренням практичних аспектів організації інклюзивного навчання. Практичні заняття орієнтовані на виконання вправ, аналіз конкретних педагогічних ситуацій та розв'язання професійних кейсів, що сприяє формуванню прикладних умінь і навичок, необхідних для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Підсумковим заходом програми є тестування, спрямоване на перевірку рівня засвоєння слухачами теоретичних знань і практичних підходів до організації інклюзивного навчання.

Тестові завдання передбачають оцінювання здатності:

- розуміти ключові положення інклюзивної освіти;
- застосовувати набуті знання у професійних ситуаціях;
- аналізувати педагогічні кейси та обирати оптимальні рішення.

Результати тестування забезпечують об'єктивну оцінку досягнутих результатів навчання та рівня сформованості професійних компетентностей.

Зміст програми складається з 2 модулів та 7 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 35 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 35 балів. Прохідний бал — 28. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво / сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 12 год — лекційні заняття, 16 год — активні види діяльності, 2 год — контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В БАЗОВІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ					
Тема 1.1. Організація інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти	2	2	-	-	4
Тема 1.2. Загальношкільний підхід до інклюзивності та безбар'єрності	2	2		-	4

Тема 1.3. Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу	2	2		-	4
Тема 1.4. Участь та роль асистента вчителя в організації навчальної діяльності	2	2	-	-	4
Усього за модулем	6	10		-	16
МОДУЛЬ 2. ПАРТНЕРСТВО ТА СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА					
Тема 2.1. Практика спільного викладання	2	2		-	4
Тема 2.2. Інструменти й ресурси для асистента вчителя	2	2		-	4
Тема 2.3. Наставництво та професійна підтримка асистентів учителів	2	2		-	4
Разом за модулем	6	6		-	12
Підсумковий тест. Рефлексія	-	-	-	2	2
Усього	12	16		2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В БАЗОВІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ

Тема 1.1. Організація інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти

Поняття «інклюзія», «інклюзивне навчання», «особливі освітні потреби», «учні з особливими освітніми потребами». Сутність, завдання, принципи (недискримінації, урахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників) та цінності інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти.

Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів): загальна характеристика вірогідного прояву, ступінь прояву, рівень підтримки. Особливості надання педагогічної підтримки.

Реалізація права учнів з ООП на освіту в українському законодавчому полі: Конституція України, закони України «Про охорону дитинства», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15 вересня 2021 р. № 957), наказ МОН «Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти», Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року (схвалено розпорядженням КМУ від 07.06.2024 № 527-р), інструктивно-методичні листи МОН.

Тема 1.2. Загальношкільний підхід до інклюзивності та безбар'єрності

Поняття «безбар'єрність» та її види: фізична, інформаційна, цифрова, суспільна, освітня, економічна.

Компоненти освітньої безбар'єрності: *доступність інфраструктури освітніх середовищ та обладнання* (ергономіка та безпека шкільного середовища; привабливий дизайн приміщень, обладнання, меблів, прилеглої території), *безпроблемне пересування* (забезпечення достатнього фізичного простору учням і вчителям, які використовують допоміжні пристрої; раціональне використання простору з урахуванням індивідуальних потреб здобувачів освіти), *доступність навчального матеріалу та засобів навчання відповідно до потреб здобувачів освіти* (пояснення вчителя, колективне обговорення, персоналізовані інструкції тощо), рівні можливості для здобуття освіти, психологічна підтримка.

Сутність поняття «універсальний дизайн». Фокус універсального дизайну: предмети, простір, інформація, послуги. Принципи універсального дизайну в навчанні (UDL (Universal Design for Learning)): *використання різноманітних методів для представлення інформації* (письмові, усні, візуальні, тактильні) — дозволяє легко сприймати, розуміти й засвоювати інформацію; *надання учням альтернативних способів дій та демонстрування знань, умінь, способів діяльності* (презентація, есе, схема, виріб тощо) — забезпечує глибше розуміння ними навчального матеріалу, сприяє реалізації індивідуального підходу; *урахування інтересів учнів для вибору змісту навчання, рівня складності завдань, способів мотивування* — передбачає гнучкість та доступність навчальних планів, програм, методик навчання, викладання, урахування інтересів, здібностей, рівня підготовки учнівства, стилів навчання.

Приклади універсального дизайну в освіті: чіткі лінії видимості для всього учнівства; регулятори гучності; вибір мови; рамповий доступ у

басейнах; субтитри на відеоматеріали; знаки з візуальним контрастом; вебсторінки, які надають альтернативний текст для опису зображень; інструкції, за допомогою яких навчальний матеріал подається як усно, так і візуально; наліпки на кнопках управління обладнанням, які мають великий шрифт; музей, який дозволяє відвідувачам вибирати, слухати або читати описи та ін.; візуальні способи надання інформації; контрастні елементи; використання значків з текстовими мітками. Інтеграція принципів UDL у планування уроку. Значення універсального дизайну в упровадженні концепції НУШ.

Характеристика поняття «розумне пристосування». Розумне пристосування та додаткові засоби для навчання (аудіотактильний прилад, прилад для читання плоскодруканих текстів, накладки зі шрифтом Брайля; лінза Френеля; онлайн-сервіси перекладу української жестової мови та ін.). Допоміжні засоби для навчання (спеціальні засоби корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами. Додаткові та альтернативні способи й засоби комунікації.

Тема 1.3. Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу

Поняття «команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами» (далі — Команда супроводу). Склад та завдання Команди супроводу. Асистент учителя як учасник Команди супроводу. Функції асистента вчителя в складі Команди супроводу.

Сутнісна характеристика поняття «індивідуальна траєкторія навчання учнів з ООП». Індивідуальна програма розвитку (далі — ІПР) як засіб реалізації індивідуальної траєкторії учнів з ООП. Особливості її розроблення та впровадження. Роль асистента вчителя в розробленні та впровадженні ІПР.

Роль батьків як рівноправних членів Команди супроводу в розробленні ІПР та моніторингу результатів навчання дітей. Партнерство асистента вчителя та батьків у реалізації індивідуальної траєкторії навчання учнів з ООП.

Тема 1.4. Участь та роль асистента вчителя в організації навчальної діяльності

Поняття «адаптація» та «модифікація». Основні завдання адаптації та модифікації. Адаптація змісту навчального предмета (інтегрованого курсу). Здійснення адаптацій в освітньому процесі та/або модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів) для осіб з ООП з метою досягнення результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти та/або ІПР учня / учениці.

Приклади адаптації освітніх підходів: поділ завдань на кілька простіших за змістом або покрокових; зменшення тривалості виконання завдання або їхньої кількості за умови збереження рівня складності (частіше повторення, спрощені інструкції до виконання); застосування комп'ютерних програм, візуалізаційних карток, предметів, аудіо- та відеороликів тощо;

оформлення навчальних матеріалів з огляду на особливі потреби учнів / учениць (великий шрифт, виділення кольором, підкреслення).

Модифікація змісту навчального предмета / інтегрованого курсу. Основні способи модифікації: спрощення (зменшення складності цілей та/або змісту); виключення (скорочення кількості дисциплін, що вивчаються, або зменшення вимог до кінцевих цілей вивчення предмета / інтегрованого курсу, виключення певного змісту); поєднання або ущільнення (інтеграція деяких предметів в один курс або інтеграція кінцевих цілей, змісту).

Приклади модифікації: скорочення обсягу матеріалу, що вивчається на уроці; зменшення кількості тем з однієї чи кількох дисциплін; заміна завдання на інше зі збереженням напряму вивчення дисципліни (наприклад, набрати текст на комп'ютері замість писати його ручкою); зниження складності завдання (додавання замість множення); використання додаткових матеріалів — карток, алгоритмів дії, правил — у вигляді малюнків чи позначок; повторення інструкцій та алгоритмів дій.

Способи адаптації та модифікації навчальних матеріалів: спрощення та переформулювання правил, інструкцій для забезпечення їх доступності й зрозумілості здобувачам освіти; використання додаткових візуальних засобів (схеми, креслення, макети, моделі, ілюстрації), які полегшують сприйняття та засвоєння матеріалу.

Зміст роботи асистента вчителя на уроках різних освітніх галузей. Методи підтримки учнів з ООП у досягненні результатів навчання: індивідуалізація навчання, диференційований підхід, використання допоміжних технологій, психологічна підтримка, створення ситуації успіху.

Використання різних форматів організації роботи в інклюзивному класі. Основні функції асистента вчителя під час дистанційного навчання: технічна підтримка під час уроків; адаптація навчальних матеріалів; узагальнення онлайн-ресурсів та додатків для підтримки навчання; взаємодія з батьками; підтримка учнів з ООП (підтримка уваги, додаткові пояснення, включення всіх учнів у групову роботу); ведення документації та здійснення аналізу.

Основи формування оцінювання учнів з особливими освітніми потребами: сутність та відмінність від інших видів оцінювання; принципи (неперервності, позитивності, залученість учнів до процесу оцінювання); прийоми (самооцінювання, взаємооцінювання, надання зворотного зв'язку); використання інструментів формування оцінювання (сигнали рукою, карти запитань, щоденник спостережень, портфоліо, усні коментарі та ін.). Методи та техніки ефективного зворотного зв'язку.

Роль асистента вчителя в забезпеченні об'єктивного оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП; участь у відстеженні та фіксації їхнього індивідуального освітнього поступу.

МОДУЛЬ 2.

ПАРТНЕРСТВО ТА СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Тема 2.1. Практика спільного викладання

Поняття «спільне викладання». Переваги та основні моделі спільного викладання: *модель консультивання* (учитель виступає в ролі консультанта асистента з питань здійснення адаптації / модифікації навчальних матеріалів); *модель наставництва* (активне спілкування, обговорення результатів спостережень за учнями, підвищення знань одне одного з питань інклюзивного навчання); *модель співробітництва* (передбачає розподіл обов'язків між учителем та асистентом учителя, де кожен із педагогів надає підтримку та здійснює супровід учнів з ООП під час реалізації їх індивідуальної освітньої траєкторії). Форми спільного викладання: підтримуюче, паралельне, додаткове, викладання в команді. Особливості спільного викладання в умовах дистанційної форми організації освітнього процесу.

Напрями співпраці асистента вчителя з іншими фахівцями (вчителями-дефектологами, психологом, фахівцями ІРЦ та ін.) та батьками учнів з особливими освітніми потребами.

Відмінність у роботі асистента вчителя і асистента дитини. Особливості професійної взаємодії вчителя, асистента вчителя та асистента дитини.

Тема 2.2. Інструменти й ресурси для асистента вчителя

Ресурсна кімната в закладі освіти: основні функції та призначення (індивідуальний розвиток, гармонізація стану учня, адаптація та інтеграція, проведення корекційно-розвиткових занять). Вимоги до облаштування ресурсної кімнати: зонований простір, мобільність обладнання, дотримання вимог безпеки та санітарно-гігієнічних вимог. Можливості використання ресурсної кімнати асистентом учителя (підтримка та супровід учнів, індивідуалізація навчання, співпраця з іншими фахівцями, психоемоційна підтримка та стабілізація емоційного стану учня, розвиток соціальних навичок учнів).

Цифрові інструменти для дистанційного навчання учнів з ООП: інтерактивні освітні платформи, застосування віртуальної та доповненої реальності (VR / AR), засоби для дистанційної комунікації (Zoom, Teams, Google Meet), навчальні платформи (Google Classroom, Microsoft Teams), додатки для вивчення мов (Duolingo або Babbel), сервіси ChatGPT, Canva Magic Write, Smodin, цифрова освітня система AR Book.

Апаратні та програмні засоби підтримки інклюзивного навчання.

Тема 2.3. Наставництво та професійна підтримка асистентів учителів

Професійна підтримка асистентів учителів та її види. Супервізія та наставництво як форми здійснення професійної підтримки та надання допомоги асистенту вчителя. Професійна підтримка асистента вчителя фахівцями ЦПРПП. Професійні спільноти та їхні можливості професійної підтримки. Саморефлексія в роботі асистента вчителя. Професійне вигорання в роботі асистента вчителя: ознаки, стадії, причини та способи профілактики.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналіз професійних ситуацій (кейсів): розбір типових ситуацій з практики інклюзивного навчання; визначення проблем, потреб учнівства з ООП та пошук оптимальних рішень; обговорення варіантів дій у складних, етичних або конфліктних ситуаціях;
2. Розроблення навчально-методичних матеріалів: створення фрагментів уроків із урахуванням принципів інклюзії; підбір та адаптація/модифікація дидактичних матеріалів для учнівства з ООП; розроблення алгоритмів дій асистента вчителя в різних освітніх ситуаціях;
3. Виконання практичних вправ і тренінгових завдань: моделювання ситуацій взаємодії «учитель – асистент – учень/учениця»; відпрацювання навичок підтримки учнівства під час очного та дистанційного навчання; робота в парах і групах над вирішенням професійних завдань;
4. Опрацювання індивідуальної освітньої траєкторії: участь у моделюванні процесу розроблення індивідуальної освітньої траєкторії; визначення ролі асистента вчителя у команді психолого-педагогічного супроводу;
5. Робота з інструментами та ресурсами: аналіз і добір цифрових та офлайн-ресурсів для підтримки інклюзивного навчання; оцінювання їх ефективності для різних освітніх потреб;
6. Робота з нормативними документами: аналіз положень чинного законодавства щодо організації інклюзивного навчання; визначення відповідності освітньої практики вимогам державних стандартів;
7. Виконання діагностичних і рефлексійних завдань: заповнення анкет самооцінювання професійних компетентностей; рефлексія власного досвіду та визначення напрямів професійного розвитку.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №

898 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.03.2026).

2. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.03.2026).

3. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 № 787. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-prymirnoho-polozhennia-pro-komandu-psykholohopedahohichnoho-suprovodu-dytyny-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-v-zakladi-zahalnoi-serednoi-ta-doshkilnoi-osvity> (дата звернення: 27.03.2026).

4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 27.03.2026).

5. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III : станом на 06 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 07.10.2025).

6. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 27.03.2026).

7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.03.2026).

8. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.03.2026).

Основна література

1. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі : Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ, УІРО, 2024, 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi-2024.pdf> (дата звернення: 27.03.2026).

2. Про методичні рекомендації : лист Міністерства освіти і науки України від 04.09.2024 № 6/688-24. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii> (дата звернення: 27.03.2026).

3. Шевчук Л., Заплотинська О., Дроздик Л., Войцеховська І. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. Методичний посібник. Державна служба якості освіти України, 2023. 86 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Inclusion_zaklad_osvity_SQE-SURGe_2023.pdf (дата звернення: 27.03.2026).

4. Цифровий учитель : путівник для професійного зростання / укладачі : Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024, 88 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/czyfrovyj_uchytel_putivnyk_dlya_profesijnogo_zrostannya.pdf (дата звернення: 27.03.2026).

Додаткова література

1. Проводимо успішний тренінг: НУШ у 7–9 класах / М. Блажко та ін. Київ, 2025. 127 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1P9V1dF6AbU8BopEc_t6ajvDxz1mUTOQ_/view (дата звернення: 27.03.2026).

2. Семеніхіна О., Друшляк М. Типологія цифрових технологій інклюзивного освітнього простору. *Фізико-математична освіта*. 2022. Т. 35, № 3. С. 65–70. URL: <https://fmo-journal.org/index.php/fmo/article/view/179/120> (дата звернення: 27.03.2026).

3. Соболева Н. Методичні рекомендації щодо організації практичної роботи зі здобувачами освіти з інтелектуальними труднощами в умовах інклюзивного навчання. УІРО. 2024. 24 с. URL: <https://uied.org.ua/2024/09/12246/> (дата звернення: 27.03.2026).

4. Універсальний дизайн в освітньому процесі : відеоурок. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0P0BtYm_Oec (дата звернення: 27.03.2026).

5. Щодо асистента учня (дитини) в закладах освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 19.08.2022 № 1/9540-22. URL: https://drive.google.com/file/d/1ryzaEQs_30lJfRlgTz8igbAyQ75YeEr7/view (дата звернення: 27.03.2026).